

Tweede zit

Vlaamse studenten kunnen alle twaalf maanden van het cursusjaar benutten om studievoortgang te boeken: na de reguliere tentamens, eind juni, is er de 'tweede zit', eind augustus. Maar in Nederland zijn de augustusherkansingen bijna overal afgeschaft. In elk geval in de propedeuse, want de BSA-procedure neemt de hele zomerperiode in beslag. Het komt er dus op neer dat studenten slechts tien maanden tot hun beschikking hebben om het jaarprogramma te doorlopen en voltooien. Er zijn zelfs instellingen waar het recht op herkansing nagenoeg geschrapt is: studenten kunnen weliswaar aanspraak maken op een 'verlengd tentamen' binnen het tienmaandse jaarprogramma, maar als voorwaarde geldt dat ze zich voldoende voor een vak hebben ingespannen en er nipt voor gezakt zijn.

Volgens mij moet de Onderwijsinspectie daar eens een themaonderzoek aan wijden. Er wordt steeds luider geroepen dat studenten hard moeten werken en hun opleiding zonder vertraging moeten doorlopen. Het is dan onlogisch dat ze slechts tien van de twaalf maanden mogen investeren om het programma bij te benen. Er wordt gepleit voor honoursfaciliteiten om begaafde studenten wat meer uitdaging te bieden, maar men vergeet dat vele minder begaafde studenten méér dan 28 uur per studiepunt en méér dan 10 maanden per cursusjaar nodig hebben om hun 60 studiepunten te verwerven. Er worden talenten verkwist als men hun de nodige herkansingen ontzegt. En er wordt kostbare studietijd verspild als zij de zomerperiode niet kunnen inzetten om achterstand in te lopen.

Ja maar, kan men tegenwerpen, werkt dit soort faciliteiten niet allerlei uitstelgedrag in de hand? Dat hangt er van af. Als men studenten in eigen sop laat gaarkoken, loopt men met de Vlaamse 'tweede zit' inderdaad dat risico. Maar men zou individuele studiecontracten kunnen sluiten onder begeleiding van een persoonlijke 'faculty advisor'. Door effectieve studieplanning voorkomt men dat studenten 't te zeer op de herkansingen laten aankomen. Dat is de oplossing die bijvoorbeeld de **Universiteit Twente** kiest. En het meest effectief zou zijn als studenten bovendien 'remedial summer courses' in hun studieplan konden opnemen om achterstand in te lopen. De **Hogeschool van Rotterdam** heeft met dergelijke inhaalcurssussen geëxperimenteerd.

Stellingen

1. Als men de augustusherkansingen door verlengde tentamens (Universiteit Utrecht) of door herkansingen buiten de zomerperiode vervangt, verkort men het studiejaar van twaalf naar tien maanden:
 - <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=513> (10/10/2008)
 - <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=1762> (7/6/2010)
2. Bij invoering van een leerstofjaarklassensysteem (BSA Erasmusuniversiteit) is verkorting van het studiejaar naar tien maanden zelfs in strijd met de uitgangspunten van de wet op het hoger onderwijs:
 - <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=2810> (1/6/2011)
3. Het aanbieden van augustusherkansingen (de Vlaamse 'tweede zit') kan tot uitstelgedrag leiden:
 - http://www.vandaag.be/binnenland/13631_studentsen-gebruiken-tweede-zit-als-examenspreiding.html (21/8/2009)
4. Uitstelgedrag kan worden tegengegaan door het sluiten van studiecontracten (begeleide studieplanning):
 - <http://www.utnieuws.nl/achtergrond/verplicht-studieplan-voor-langstudeerder> (2/3/2011)
 - <http://www.utwente.nl/create/organization/olc/meetings/2011-03-17/Richtlijn%20OER%202011%20concept%207%20maart.doc> (concept-OER 7/3/2011)
 - <http://www.utwente.nl/uraad/Cylcus2011/Cyclus2011-05-11/Agendapunten/UR%2011%20116%20Bijlage%20BSA%20bij%20OWK%20en%20PSY.pdf> (richtlijn BSA 11/5/2011)
 - zie ook soortgelijke plannen van de Universiteit Leiden: <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=2276> (20/12/2010); en zie ook het voorstel van UU-decaan Koops voor werkstudenten: <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=410> (6/6/2008)
5. De twaalf maanden van het studiejaar kunnen nog effectiever worden gebruikt als de onderwijsinstelling ook inhaalcurssussen in de zomerperiode aanbiedt:
 - http://profielen.hro.nl/magazine/profielen_88/item/rijksbijdrage_studiesucces_zeer_onzeker (7/6/2011)
 - http://profielen.hro.nl/nieuws/item/tentamens_tweede_en_derde_jaar_herkansen_tijdens_summerschool/ (20/6/2011)
6. Ook al zouden draconische studieregelingen de studievoortgang van de *gemiddelde* student bevorderen, dan nog mag men niet zo ver gaan dat de rechtvaardigheid jegens de *individuele* student in het gedrang komt.

Wes Holleman

weblog onderwijs 27-6-2011

<http://www.onderwijsethiek.nl>